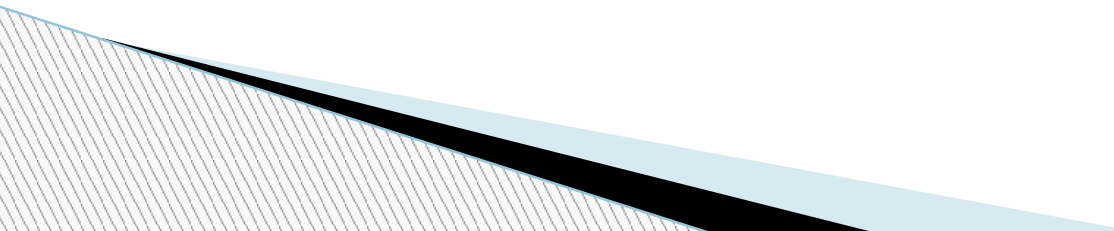

Лекція 7. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКРУТСТВА

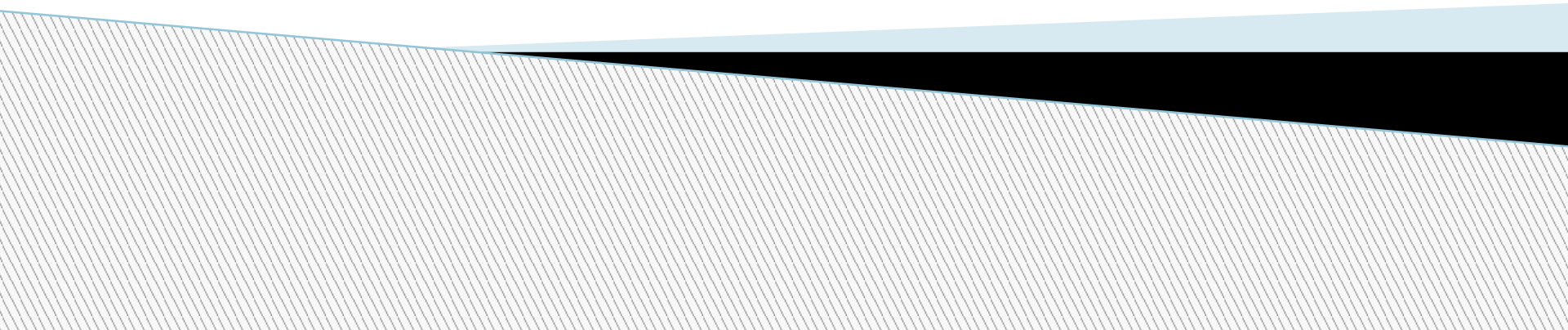
План

1. Поняття банкрутства та відносин банкрутства.
  2. Провадження у справах про банкрутство.
  3. Судові заходи відновлення платоспроможності боржника.
  4. Ліквідаційна процедура.
  5. Правове регулювання фінансової реструктуризації.
-

Основні законодавчі акти

- Господарський кодекс від 16.01.2003 № 436-IV
- Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII
- ЗУ “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 14.05.1992 № 2343-XII
- Наказ Міністерства юстиції “Про затвердження Порядку формування і ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) України” від 26.03.2013 № 541/5
- Наказ Міністерства юстиції “Про затвердження Типової форми плану санації боржника у справі про банкрутство, Типової форми мирової угоди у справі про банкрутство та вимог щодо їх розроблення” від 19.06.2013 № 1223/5
- ППВСУ “Про судову практику в справах про банкрутство” від 18.12.2009 № 15

1. Поняття банкрутства та відносин банкрутства

Банкрутство - нездатність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів інакше як через застосування визначеної судом ліквідаційної процедури (ст. 209 ГКУ).

Неплатоспроможність - неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого строку їх сплати грошові зобов'язання перед кредиторами, в тому числі по заробітній платі, а також виконати зобов'язання щодо сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності.

Аспекти стану банкрутства

Сторони відносин банкрутства

- **Боржник** – суб'єкт господарювання
- **Кредитори** – фізичні та юридичні особи

боржник
яких
забезпеч
ені

провадження у справі

Конкурсні кредитори

про банкрутство або що визнані як конкурсні згідно з законом і зобов'язання яких не забезпечені заставою майна боржника

боржник
яких
забезпеч
ені

Кредитори

Поточні кредитори

виникли після порушення провадження у справі про банкрутство

боржник
яких
забезпеч
ені

забезпечені

Забезпечені кредитори

заставою майна боржника (майнового поручителя)

Процедури банкрутства

■ позасудові

- фінансова допомога
- досудова санація

■ судові

- розпорядження майном боржника
- мирова угода
- санація
- ліквідація

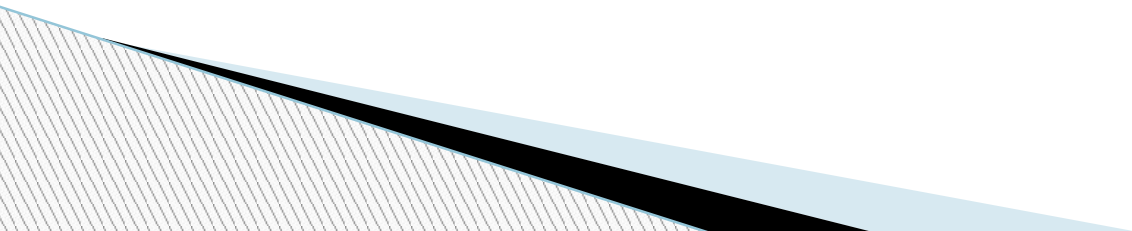
Фінансова допомога боржнику в розмірі, достатньому для погашення зобов'язань боржника перед кредиторами, у тому числі зобов'язань щодо сплати податків і зборів, може бути надана власником майна державного (комунального) або приватного підприємства, засновниками (учасниками) боржника - юридичної особи, кредиторами боржника, іншими особами

Досудова санація - це система заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, які може здійснювати власник майна (орган, уповноважений управляти майном) боржника, інвестор з метою запобігання банкрутству боржника шляхом реорганізаційних, організаційногосподарських, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансовоекономічних, правових заходів відповідно до законодавства до початку порушення провадження у справі про банкрутство.

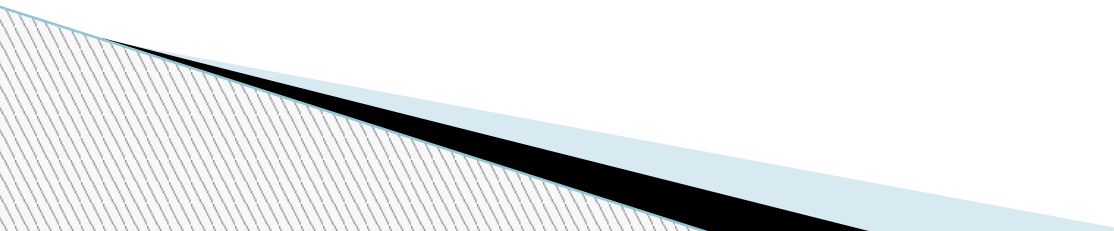
2. Провадження у справах про банкрутство

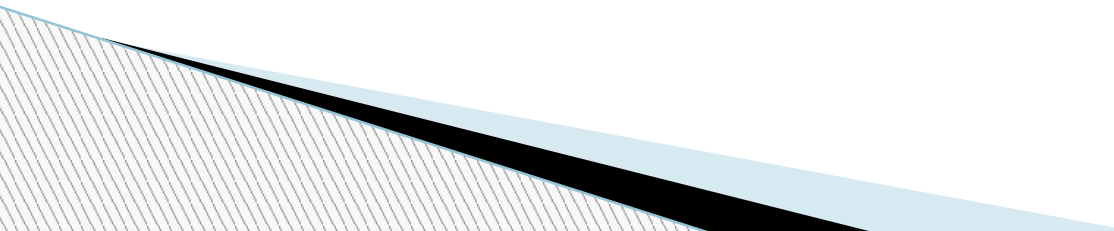
Підстави порушення провадження у справі про банкрутство

Умови порушення провадження у справі про банкрутство:

- безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно складають не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати
  - безспірні вимоги не були задоволені боржником протягом трьох місяців після встановленого для їх погашення строку
-

Умови, за яких боржник сам зобов'язаний звернутися із заявою про банкрутство:

- задоволення вимог одного або кількох кредиторів приведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами;
  - орган боржника, уповноважений відповідно до установчих документів або законодавства прийняти рішення про ліквідацію боржника, прийняв рішення про звернення в господарський суд з заявою боржника про порушення справи про банкрутство;
  - при ліквідації боржника не у зв'язку з процедурою банкрутства встановлено неможливість боржника задовольнити вимоги кредиторів у повному обсязі.
-

Типи провадження у справах про банкрутство

Загальний порядок

- передбачає застосування процедури розпорядження майном з подальшим переходом до процедур санації, ліквідації або мирової угоди

Спеціальний порядок

- передбачає залучення до участі у справі додаткових учасників, продовження строків санації, збігу процедур розпорядження майном та санації

Спрощений порядок

- застосовується під час ліквідації банкрута без застосування процедур розпорядження майном та санації

Стадії провадження у справі про банкрутство:

порушення
провадження у
справі

підготовче
засідання
господарського
суду

виявлення
кредиторів та
інвесторів

попереднє
засідання
господарського
суду

проведення
зборів
кредиторів і
утворення
комітету
кредиторів

винесення
ухвали про
санацію

визнання
боржника
банкрутом і
відкриття
ліквідаційної
процедури

припинення
провадження у
справі про
банкрутство

3. Судові заходи відновлення платоспроможності боржника

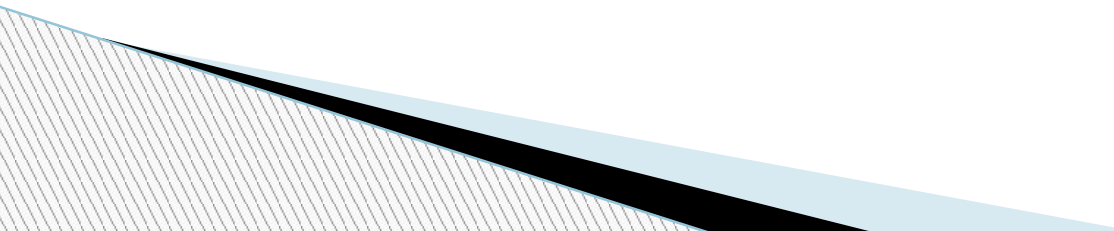

- **Заходи відновлення платоспроможності боржника**
  - розпорядження майном боржника

  - мирова угода

  - санація (відновлення плато-спроможності боржника)

Розпорядження майном – це система заходів щодо нагляду та контролю за управлінням і розпорядженням майном боржника з метою забезпечення збереження, ефективного використання майнових активів боржника, проведення аналізу його фінансового становища, а також визначення наступної оптимальної процедури (санації, мирової угоди чи ліквідації) для задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів.

Мирова угода – це домовленість між боржником і кредиторами стосовно відстрочки та (або) розстрочки, а також прощення (списання) кредиторами боргів боржника, яка оформляється угодою сторін.

Санація – це система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом реструктуризації підприємства, боргів і активів та/або зміни організаційно-правової та виробничої структури боржника.

Стадії санації

Розробка плану санації керуючим санацією

Схвалення плану санації комітетом кредиторів

Затвердження плану санації господарським судом

Проведення заходів плану санації

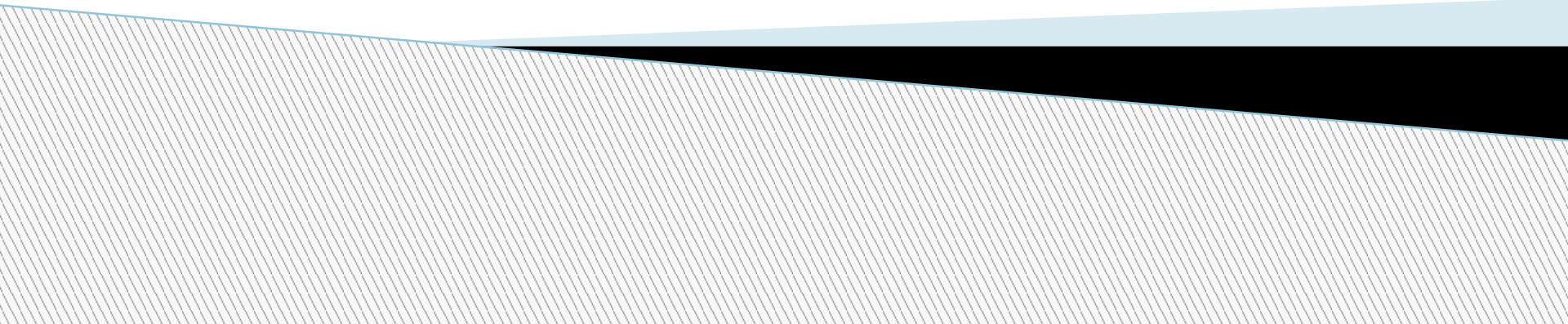

Розгляд звіту керуючого санацією комітетом кредиторів

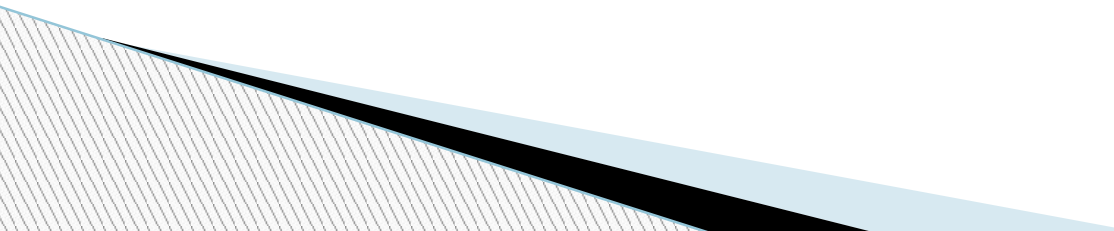

Розгляд звіту керуючого санацією господарським судом

4. Ліквідаційна процедура

Ліквідація – це припинення суб'єкта підприємницької діяльності, визнаного господарським судом банкрутом, з метою здійснення заходів щодо задоволення в порядку, визначеному законом, вимог кредиторів шляхом продажу його майна.

Підстави відкриття ліквідаційної процедури:

- комітет кредиторів відхилив план санації і звернувся до господарського суду з клопотанням про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури (ч. 5 ст. 18 Закону);
- в господарський суд не подано план санації боржника (ч. 6 ст. 18 Закону);
- якщо суми, вирученої від продажу майна боржника як цілісного майнового комплексу, недостатньо для задоволення вимог кредиторів у повному обсязі і мирова угода кредиторами не укладена (ч. 12 ст. 20 Закону);
- за результатами розгляду звіту керуючого санацією збори кредиторів приймають рішення про звернення до суду з клопотанням про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури (ч. 5 ст. 21 Закону);
- за результатами розгляду звіту керуючого санацією зборами кредиторів не прийняте жодне рішення або таке рішення не подано в господарський суд (ч. 6 ст. 21 Закону);
- господарський суд відмовив у затвердженні звіту керуючого чи такий звіт не був поданий в установлений строк (ч. 11 ст. 21 Закону);
- в установлені господарським судом строки (не більше шести місяців з дня прийняття господарським судом ухвали про припинення провадження у справі про банкрутство) не проведені розрахунки з кредиторами (ч. 15 ст. 21 Закону).

Наслідки визнання боржника банкрутом:

- підприємницька діяльність банкрута завершується закінченням технологічного циклу з виготовлення продукції у разі можливості її продажу;
- настає строк виконання усіх грошових зобов'язань банкрута та зобов'язань щодо сплати податків і припиняється нарахування неустойки (штрафу, пені), процентів та інших економічних санкцій по всіх видах заборгованості банкрута;
- відомості про фінансове становище банкрута перестають бути конфіденційними чи становити комерційну таємницю;
- укладення угод, пов'язаних з відчуженням майна банкрута чи передачею його майна третім особам, допускається в порядку, передбаченому Законом;
- скасовується арешт, накладений на майно боржника, визнаного банкрутом, чи інші обмеження щодо розпорядження майном такого боржника. Накладення нових арештів або інших обмежень щодо розпорядження майном банкрута не допускається;
- вимоги за зобов'язаннями боржника, визнаного банкрутом, що виникли під час проведення процедур банкрутства, можуть пред'являтися тільки в межах ліквідаційної процедури; виконання зобов'язань боржника, визнаного банкрутом, здійснюється у випадках і порядку передбачених Законом.

Черговість спрямування коштів, одержаних від пролажу майна банкрута

Перша черга

- вимоги, забезпечені заставою
- вимоги щодо виплати

Друга черга

- витрати Фонду гарантування,
- вимоги щодо виниклих зобов'язань банкрута перед
- витрати пов'язані з вимогою

Третя черга

- суді та роботою ліквідаційної комісії
- вимоги щодо сплати податків і зборів

Четверта черга

- вимоги кредиторів, не забезпечені заставою

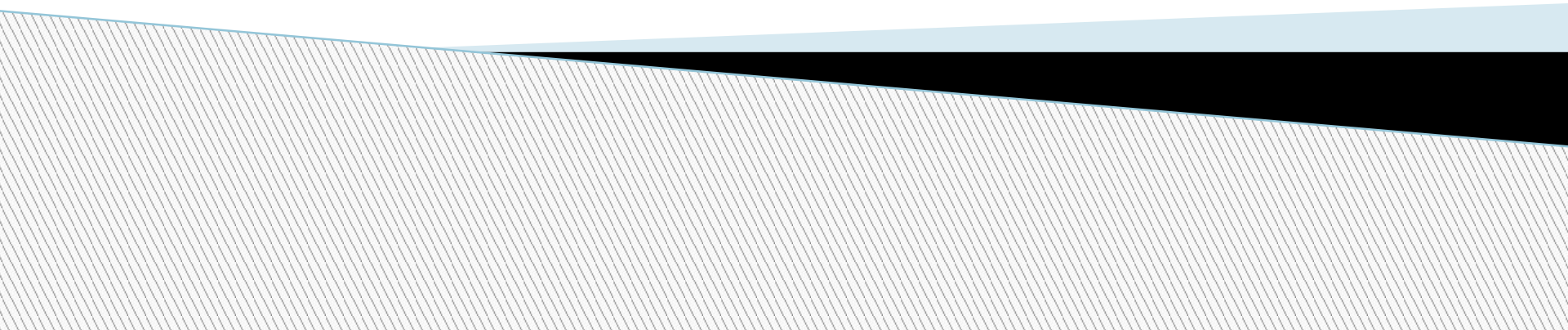
П'ята черга

- вимоги щодо повернення внесків членів трудового колективу до статутного фонду

Шоста черга

• інші вимоги

5. Правове регулювання фінансової реструктуризації

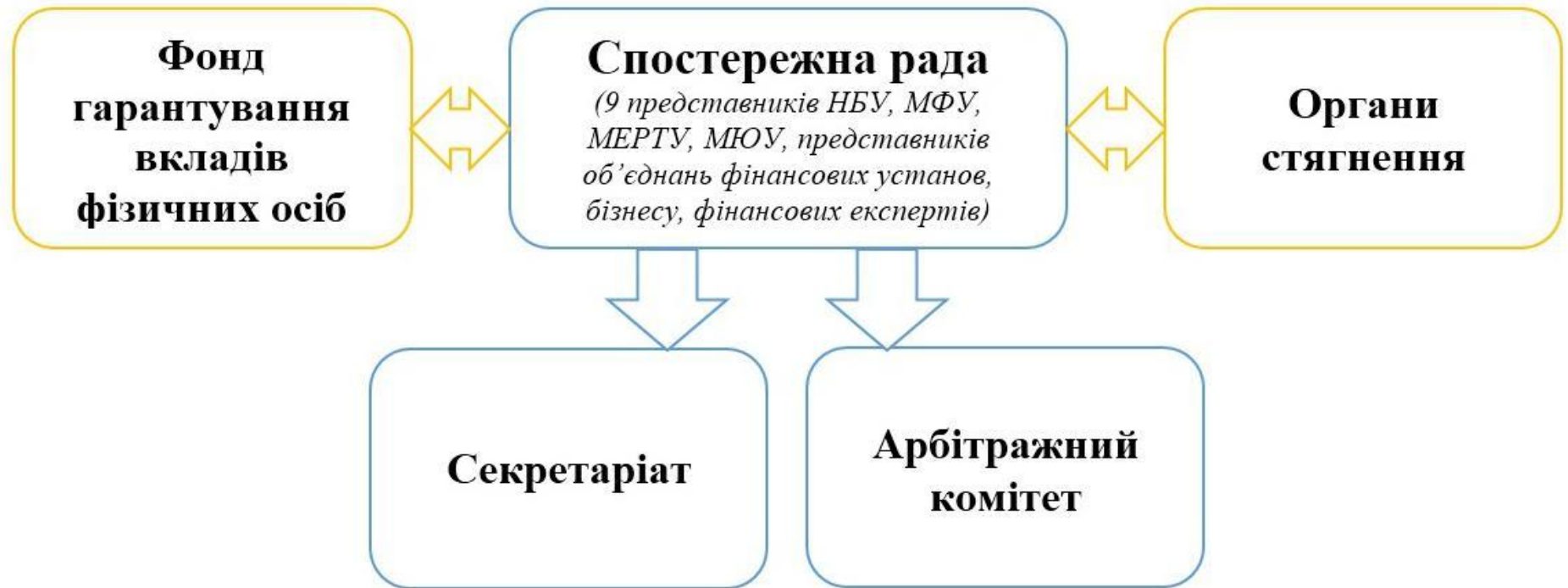

Фінансова реструктуризація – це тимчасова добровільна процедура зміни структури заборгованості, майна чи організації діяльності боржника, спрямована на відновлення його нормальної господарської діяльності.

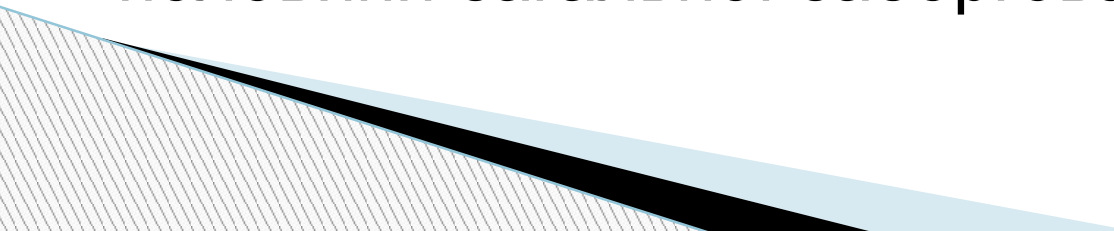
Цілі фінансової реструктуризації:

- сприяння відновленню господарської діяльності боржників, які перебувають у критичному фінансовому стані, шляхом реструктуризації їхніх грошових зобов'язань та/або їхньої господарської діяльності;
- підтримка стабільності фінансової системи;
- забезпечення доступу боржників до фінансування для відновлення їхньої господарської діяльності.

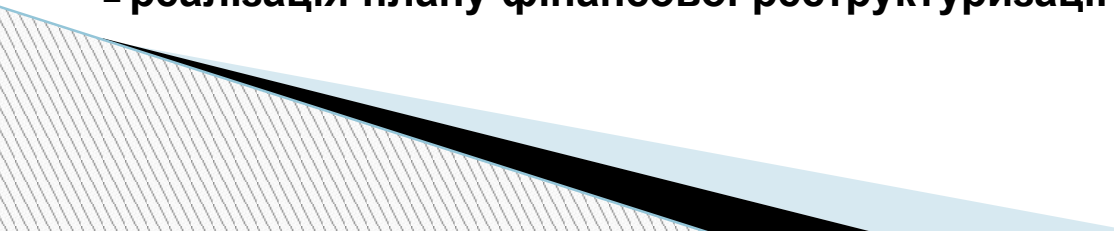
Організаційна основа застосування процедур фінансової реструктуризації:

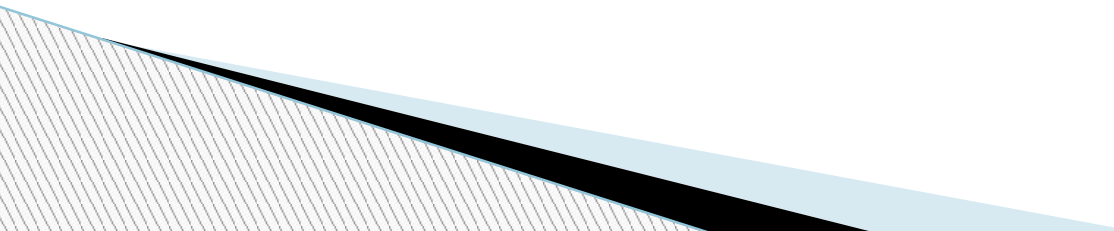
Умови застосування процедур фінансової реструктуризації:

- боржником є юридична особа - суб'єкт підприємницької діяльності, який має заборгованість хоча б перед однією фінансовою установою, що не є пов'язаною з ним особою;
  - боржник перебуває у критичному фінансовому стані;
  - господарська діяльність боржника може бути визнана перспективною;
  - заборгованість боржника перед банками чи іншими фінансовими установами становить більше половини загальної заборгованості.
-

Загальна процедура фінансової реструктуризації

- подання боржником погодженої із залученими кредиторами заяви про фінансову реструктуризацію до Секретаріату
  - 1 роб. день
    - реєстрація Секретаріатом заяви, прийняття рішення про початок процедури фінансової реструктуризації, повідомлення сторін
  - 7-10 роб. днів
    - перші збори залучених кредиторів
  - розроблення боржником плану фінансової реструктуризації
  - затвердження плану фінансової реструктуризації боржником і залученими кредиторами та / або завершення процедур фінансової реструктуризації
  - реалізація плану фінансової реструктуризації
-

Правові наслідки процедур фінансової реструктуризації:

- введення мораторію на стягнення заборгованості з боржника (до 90 / 180 днів);
  - зупинення процедур банкрутства;
  - новація договорів іпотеки та застави можлива лише за згодою забезпеченого кредитора;
  - правочини, вчинені на виконання плану реструктуризації, не можуть бути визнані недійсними у межах провадження справи про банкрутство;
  - до окремих операцій можуть встановлюватися особливі режими оподаткування.
-

Заходи фінансової реструктуризації:

- внесення змін до кредитних та інших договорів, припинення договорів;
- надання нового фінансування боржнику;
- відчуження майна боржника, заставодавця (іпотекодавця) зі збереженням або без збереження іпотеки, застави або інших видів забезпечення щодо такого майна;
- передачі кредитору права власності на майно боржника в рахунок повного або часткового задоволення вимог;
- відчуження майна боржника, яке не є предметом застави або іпотеки;
- звернення стягнення на предмет забезпечення;
- надання додаткового забезпечення боржником або третіми особами;
- прощення частини боргу;
- переведення зобов'язань боржника в капітал;
- залучення нових інвестицій у капітал боржника;
- задоволення вимог;
- випуску цінних паперів;
- реорганізація (злиття, приєднання, поділу, виділу, перетворення) боржника;
- зміна керівника та/або членів органів управління і контролю боржника на осіб, визначених залученими кредиторами, які є

Способи завершення процедури фінансової реструктуризації:

- підписання плану реструктуризації;
- надання незалежним експертом звіту про огляд фінансово-господарської діяльності, яким не підтверджується перспективність господарської діяльності боржника;
- відкликання боржником своєї заяви про реструктуризацію протягом 30 календарних днів з моменту її подання до секретаріату;
- подання до секретаріату залученими кредиторами, жоден з яких не є пов'язаною особою і яким належить більше 50 відсотків вимог усіх залучених кредиторів без урахування вимог пов'язаних осіб, письмової заяви про те, що переговори з приводу реструктуризації були припинені без досягнення згоди;
- закінчення строку фінансової реструктуризації.

© *А. Чернявський*